

Hovedinstruks for Fond for CO₂-håndtering

Fastsatt 1. februar 2008 med endringer, senest 1. januar 2026

1	Innledning.....	1
2	Myndighet og ansvar	1
3	Energidepartementets styring av Fond for CO ₂ -håndtering.....	2
4	Gassnovas forvaltning av Fond for CO ₂ -håndtering.....	3

1 Innledning

Instruksen er fastsatt med hjemmel i Reglement for økonomistyring i staten (reglementet), § 3 om fastsettelse av utfyllende regler og adgang til å gjøre unntak.

Formålet med instruksen er å sikre en god og forsvarlig forvaltning av midlene i Fond for CO₂-håndtering. Forvaltningen skal skje i samsvar med vedtektene (vedlegg 1) fastsatt av Energidepartementet, og innenfor de føringer som departementet gir i oppdragsbrev og i regelverket for tilskuddsordningen for utvikling og demonstrasjon av teknologier for CO₂-håndtering (vedlegg 2).

Forvaltningen av midlene i Fond for CO₂-håndtering skal følge reglementet, Bestemmelser om økonomistyring i staten (bestemmelsene) og rundskriv fra Finansdepartementet, med de tilføyelser/presiseringer som fremgår av denne instruksen.

2 Myndighet og ansvar

2.1 Formål og anvendelsesområde

Fond for CO₂-håndtering skal være en forutsigbar og langsiktig finansieringskilde for utvikling, testing og demonstrasjon av teknologi for CO₂-håndtering.

Fondets kapital skal benyttes til tiltak som samsvarer med fondets formål, innenfor de føringer som departementet fastsetter i oppdragsbrev og regelverk for tilskuddsordningen.

2.2 Forvaltning av Fond for CO₂-håndtering

Styret i Gassnova SF skal vedta programplaner, utlysningstekster og gi tilsagn om tilskudd fra Fond for CO₂-håndtering og for demonstrasjonsdelen av CLIMIT-programmet, etter innstilling fra administrasjonen i Gassnova.

Gassnova skal organisere søknadsprosesser og legge fram for styret i Gassnova kvalitetssikrede innstillinger om beslutning/bevilgningsvedtak, samt eventuelle avvikssaker som fordrer styrevedtak. Gassnova skal følge opp prosjekter i tråd med styrets beslutning og vedtatte prosedyrer.

Samarbeidet mellom Norges forskningsråd og Gassnova om aktiviteter som omfatter forskning, utvikling og demonstrasjon av CO₂-håndtering for å redusere utslipp av klimagasser, ivaretas gjennom et felles sekretariat ledet av Gassnova.

3 Energidepartementets styring av Fond for CO₂-håndtering

3.1 Departementets overordnede ansvar

Energidepartementet har det overordnede ansvaret for Fond for CO₂-håndtering.

Departementets styring bygger på prinsippene om mål- og resultatstyring.

Departementet kan iverksette særskilte kontrolltiltak, herunder evalueringer. Organisering og innretning av slike tiltak fastsettes av departementet. Ved behov vil departementet se slike tiltak i sammenheng med Gassnovas egne iverksatte kontrolltiltak og evalueringer.

3.2 Oppdragsbrev

(Reglementet §§ 7 og 8 og Bestemmelsen punkt 1.5 og 6)

Årlige budsjetttrammer, mål, rapporteringskrav og øvrige føringer framgår av oppdragsbrevet. Ved endringer av oppdragsbrevets innhold og tildelte midler skal det utformes supplerende oppdragsbrev.

Frister for rapportering fremgår av det årlige oppdragsbrevet.

3.3 Rapportering gjennom året

Gassnova skal levere budsjett- og regnskapsrapporter som avtalt i oppdragsbrev eller på annen måte gjennom brev. Vesentlige avvik fra fastsatte budsjetttrammer og forutsetninger skal forklares.

Gassnova skal ellers etterleve de rapporteringskrav som følger av Finansdepartementets rundskriv for rapportering om statsregnskapet, herunder eventuelle bestillinger fra departementet. Gassnova skal sende inn månedlig regnskapsrapport etter kontantprinsippet til statsregnskapet.

3.4 Årsregnskap og revisjon

(Bestemmelsen punkt 3.4.6 og Finansdepartementets rundskriv R-115)

Årsregnskap for Fond for CO₂-håndtering skal inngå som en del av årsrapporten til Gassnova SF. Årsregnskapet skal inneholde følgende tre deler:

- Ledelseskommentarer med virksomhetsleders og styrets signatur
- Oppstilling av bevilgningsrapportering med noter
- Oppstilling av fondsregnskap som viser alle fondets utgifter, inntekter, eiendeler, fondskapital og eventuell gjeld

Foretaksmøtet for Gassnova SF velger revisor for Fond for CO₂-håndtering. Revisjonen skal utføres av et eksternt revisjonsselskap som skal avgi en beretning om at årsregnskapet er i henhold til norske revisjonsstandarder. Revisors beretning skal vedlegges årsregnskapet for Fond for CO₂-håndtering og bekrefte det framlagte regnskapet for fondet for foretaksmøtet.

4 Gassnovas forvaltning av Fond for CO₂-håndtering

4.1 Virksomhetsledelsens myndighet og ansvar

(Reglement § 3 og Bestemmelsene punkt 2.2)

Styret i Gassnova SF er ansvarlig for at Fond for CO₂-håndtering forvaltes innenfor gjeldende lover, forskrifter, reglementer, retningslinjer, instruksjoner og budsjetter.

Styret kan delegere myndighet og fullmakt til administrerende direktør. Styret kan gi administrerende direktør fullmakt til videredelegering.

4.2 Planlegging, gjennomføring og oppfølging

(Reglementet §§ 4, 9, 14 og Bestemmelsene punkt 2.3 og 3.2.2)

Overordnede og langsiktige mål og resultatkrav for bruk av fondets midler fastsettes i dialog mellom departement og Gassnova, slik at Gassnovas planer og strategier er i tråd med departementets mål og prioriteringer.

Gassnova skal sikre at rapportering som virksomheten har plikt til å avgi etter gjeldende lover og regler, skjer i henhold til fastsatte krav og frister. Det skal også utarbeides budsjett og prognoser for å sikre avviksrapporing og mulighet for oppfølging av regnskap, resultater og måloppnåelse.

4.3 Risikostyring

(Reglementet § 4 og Bestemmelsene punkt 2.4)

Risikostyring skal skje innenfor et samlet rammeverk for styring og kontroll. Gassnova skal bruke risikostyring som verktøy i sin mål- og resultatstyring.

Risikovurderingene skal relateres til mål og resultatkravene for virksomheten og inngå som en integrert del av styringen. Der det vurderes å være høy risiko, skal risiko-reducerende tiltak iverksettes. Det skal gjøres vurderinger av gjenværende risiko og om denne er akseptabel.

4.4 Evalueringer

(Reglementet § 16 og Bestemmelsenes punkt 2.7)

Det skal gjennomføres evalueringer for å få informasjon om effektivitet, måloppnåelse og resultater innenfor hele eller deler av virksomhetens ansvarsområde og aktiviteter.

Frekvens og omfang av evalueringer bestemmes ut fra virksomhetens egenart, risiko og vesentlighet samt kvalitet og omfang av virksomhetens øvrige rapportering.

Evalueringer som er gjort tilgjengelig for allmenheten, skal registreres i nettportalen Kunnskapsdokumenter i offentlig sektor (Kudos).

4.5 Regnskapsføring og økonomisystem

(Reglementet §§ 12, 17 og 18 og Bestemmelsenes punkt 2.6, 4.3 og 4.4)

Gassnova skal føre et fullstendig og separat regnskap over alle inntekter og utgifter til Fond for CO₂-håndtering, herunder forpliktelser og fordringer til fondet. Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ) skal levere økonomitjenester knyttet til føring av regnskapet for Fond for CO₂-håndtering.

Gassnova skal bruke standard kontoplan som føringskontoplan.

4.6 Betalingsformidling

(Bestemmelsenes punkt 3.7)

Energidepartementet velger kontofører for Fond for CO₂-håndtering og informerer Gassnova i forkant av endringer av arbeidskonto. Energidepartementet står som eier av arbeidskonto som er knyttet til statens konsernkontoordning. Arbeidskonto er koblet mot en egen oppgjørskonto i Norges Bank for Fond for CO₂-håndtering.

Gassnova autoriserer utbetalinger fra Fond for CO₂-håndtering. Administrerende direktør må skriftlig fastsette hvem som har myndighet til å autorisere betalingsoppdrag.

4.7 Tilskuddsforvaltning

(Reglementet § 8 og Bestemmelsene punkt 6)

Energidepartementet har fastsatt regelverk for tilskuddsordning for utvikling og demonstrasjon av teknologi for CO₂-håndtering, jf. vedlegg 2.

Administrerende direktør er ansvarlig for at det rapporteres i tråd med krav som er fastsatt i regelverk for tilskuddsordningen og i årlige oppdragsbrev.

4.8 Internkontroll

(Reglementet §§ 14 og 15 og Bestemmelsene punkt 2.2 og 2.4)

Administrerende direktør har ansvar for å innrette virksomhetens systemer og rutiner for internkontroll, og påse at nødvendige kontrolloppgaver blir utført. Risikovurderinger skal ligge til grunn.

Gassnovas internkontroll skal være tilpasset arbeidsdelingen mellom Gassnova og DFØ.

Vedlegg 1: Vedtekter for Fond for CO₂-håndtering

Vedlegg 2: Regelverk for tilskudd til utvikling, testing og demonstrasjon av teknologi for CO₂-håndtering

Vedlegg 1 - Vedtekter for Fond for CO₂-håndtering

Fastsatt av Energidepartementet 1. februar 2008, med endringer senest 1. januar 2026

§ 1 Formål

Formålet med Fond for CO₂-håndtering er å være en forutsigbar og langsiktig finansieringskilde for utvikling og demonstrasjon av teknologi for CO₂-håndtering.

§ 2 Tilhørighet

Fond for CO₂-håndtering hører under Energidepartementet. Gassnova SF (heretter benevnt Gassnova) er ansvarlig for forvaltningen av midlene fra fondet.

§ 3 Inntekter

Fondets inntekter består av overføringer fra statsbudsjettet.

§ 4 Fondsplassering

Fondets kapital er plassert på ikke-rentebærende oppgjørskonto i Norges Bank, tilknyttet statens konsernkontoordning.

§ 5 Anvendelse

Fondets kapital skal benyttes til tiltak som samsvarer med fondets formål, jf. § 1, innenfor de føringer som departementet fastsetter i oppdragsbrev til Gassnova og regelverk for tilskudd.

Gassnova tildeles midlene i fondet og nødvendige fullmakter gjennom årlige oppdragsbrev fra Energidepartementet, jf. hovedinstruks for Fond for CO₂-håndtering. Oppdragsbrevet vil formulere nærmere mål, oppdrag og rapporteringskrav i samsvar med fondets formål. Tilskudd finansiert over Fond for CO₂-håndtering er regulert av regelverk fastsatt av Energidepartementet.

§ 6 Regnskap og revisjon

Gassnova skal føre et fullstendig og separat regnskap over alle inntekter til og utgifter fra fondet, herunder forpliktelser og fordringer til fondet, jf. hovedinstruks for Fond for CO₂-håndtering. Foretaksmøtet for Gassnova SF velger revisor og behandler årsregnskap for fondet.

§ 7 Rapportering

Gassnova skal utarbeide årsregnskap som oversendes Energidepartementet i tråd med krav i oppdragsbrev og hovedinstruks for fondet. Årsregnskapet skal inngå som en del av i Gassnovas årsrapport, men kunne leses som et selvstendig dokument.

Energidepartementet rapporterer årlig til Stortinget om resultater og bruk av midlene fra fondet.

§ 8 Endring av vedtektene

Energidepartementet kan endre vedtektene for Fond for CO₂-håndtering.

Vedlegg 2 - Regelverk for tilskuddsordning for utvikling, testing og demonstrasjon av teknologi for CO₂-håndtering

Fastsatt av Energidepartementet den 19. desember 2008 med endringer senest 1. januar 2026

1 Innledning

CLIMIT er et program for forskning, utvikling og demonstrasjon av teknologi for CO₂-håndtering. Norges forskingsråd støtter langsiktig teknologiutvikling gjennom delprogrammet CLIMIT-FoU, mens Gassnova støtter teknologiutvikling nærmere markedsintroduksjon, gjennom delprogrammet CLIMIT-Demo.

Tilskuddsordningen for utvikling og demonstrasjon av teknologi for CO₂-håndtering (CLIMIT-Demo) er finansiert fra Fond for CO₂-håndtering og regulert av dette regelverket.

Regelverket er utarbeidet i henhold til § 6 i *Reglement for økonomistyring i staten* og kapittel 6 i *Bestemmelser om økonomistyring i staten*. Disse dokumentene er overordnet dette regelverket.

Styret i Gassnova SF vedtar programplaner, utlysningstekster og gir tilsagn om tilskudd for CLIMIT-Demo, etter innstilling fra Gassnova. Gassnova inngår deretter kontrakter om støtte fra CLIMIT-Demo.

2 Mål for ordningen

Hovedmålet med CLIMIT er å bidra til å utvikle teknologi og løsninger for CO₂-håndtering.

CLIMIT-Demo skal gi økonomisk støtte til utvikling og demonstrasjon av teknologier for CO₂-håndtering som bidrar til:

- utvikling av kunnskap, kompetanse, teknologi og løsninger som kan gi viktige bidrag til kostnadsreduksjoner og bred internasjonal utbredelse av CO₂-håndtering
- utnyttelse av nasjonale fortrinn og utvikling av ny teknologi og tjenestekonsepter med kommersielt og internasjonalt potensial

3 Kriterier for måloppnåelse

Søknad eller innstilling om tilskudd skal opplyse om hvordan tiltaket vil understøtte målet med ordningen. Søknaden eller innstillingen skal omtale målene i punkt 2 og foreslå hvilke måleparametere som vil bli benyttet for å verifisere resultatene av tiltaket.

Tilskuddsmottakere kan pålegges individuelle rapporteringskrav som er egnet til å belyse resultatene og hvordan tiltaket har understøttet målsettingene for ordningen.

4 Kriterier for tildeling av tilskudd

4.1 Tildelingskriterier – berettigede søkere

Bedrifter, forskingsinstitusjoner, universiteter og høyskoler kan søke om støtte til prosjekter for utvikling av teknologi for CO₂-håndtering.

Støttemottaker skal være en ansvarlig juridisk person, og må utføre aktiviteter som bidrar til verdiskaping i Norge, i form av enten teknologiutvikling eller kompetanseoppbygging innenfor formålet med CLIMIT.

4.2 Tildelingskriterier – typer støtteberettigede tiltak og absolutte vilkår

CLIMIT-Demo skal støtte utvikling og demonstrasjon av kunnskap, kompetanse, teknologi og løsninger for:

- CO₂-fangst
- Kompresjon eller annen håndtering av CO₂
- Transport av CO₂
- Langtidslagring av CO₂ i form av injeksjon og deponering
- Bruk av CO₂ som medfører langtidslagring

CLIMIT-Demo kan gi økonomisk støtte til:

- a) teknisk-økonomiske mulighetsstudier der ny teknologi vurderes enkeltvis eller i en verdikjede, med sikte på å belyse teknologiens tekniske og kommersielle potensial
- b) uttesting av teknologi i pilotskala, for eksempel enkeltstående prosessstrinn
- c) demonstrasjonsanlegg: forsøk med testing og drift av anlegg i teknisk eller halvindustriell skala, der formålet er å fremskaffe data som belyser teknologiens ytelse, driftsoptimalisering og tilgjengelighet/pålitelighet. Tekniske og økonomiske dimensjonerings- og skaleringsdata for investering og drift av fullskala anlegg, samt grunnlag for tilgjengelighets-, pålitelighets- og ytelsesgarantier som blir stilt av leverandøren, skal belyses
- d) utvikling av kommersialiserbare tjenestekonsepter eller metodeverk direkte relatert til CO₂-håndtering, og som er nødvendig for å realisere fullskala CO₂-fangst og -lagring
- e) faglig nettverksbygging og kompetansedeling med klar faglig og internasjonal forankring, i prosjekter som delfinansieres av EU-programmer og/eller nasjonale programmer med tilsvarende formål som CLIMIT i andre land
- f) prosjekt som bidrar til gevinstrealisering for Langskip

Støtten gis som samfinansiering med teknologieiere eller andre kilder, og under forutsetning om at prosjektet er fullfinansiert.

Støtte gis kun til fremtidig arbeid og kan ikke gis med tilbakevirkende kraft. Tilskudd baseres på budsjett utarbeidet i henhold til gjeldende regler for beregning av timepriser fastsatt av Norges forskningsråd.

Gassnova skal ikke ha eierskap til resultater som fremkommer.

4.3 Tildelingskriterier – rammer for statsstøtte

Tilskudd skal tildeles i samsvar med regelverk for statsstøtte, herunder lov av 4. mars 2022 nr. 7 om nasjonale saksbehandlingsregler i saker om offentlig støtte (støtteprosessloven), forskrift 2. januar 2023 nr. 4 om registrering av offentlig støtte og forskrift av 2. januar 2023 nr. 2 om unntak fra notifikasjonsplikt for offentlig støtte.

4.4 Tildelingskriterier - vurdering av søknadene

Gassnova yter tilskudd basert på en vurdering av tiltakets art, søkers egnethet, støttebehov og hvor godt tiltaket kan bidra til at tilskuddsordningen samlet oppnår sine mål. Støtten spesifiseres i en kontrakt mellom Gassnova og mottaker.

Følgende kriterier skal tillegges vekt i søknadsbehandlingen:

- Kommersielt potensial: Teknologiens markedsmessige potensial skal være utredet og dokumentert gjennom forskningsarbeid, forstudier eller markedsanalyser. Det skal belyses at utviklingen av teknologien kan være lønnsom både for leverandør og bruker, med anslag for kapital- og driftskostnader. Prosjektets samarbeids-konstellasjoner, som styrker muligheten for markedsintroduksjon, skal vektlegges.
- Faglig grunnlag: Prosjekter som støttes i en prototyp- og demonstrasjonsfase skal være teknologisk kvalifisert gjennom dokumentasjon av forskning og utviklings-virksomhet og gode resultater i laboratorieskala.
- Utløsende effekt: Statsstøtte til FoU skal stimulere foretak til å utføre forskning og utvikling i tillegg til sin daglige virksomhet. Den offentlige støtten skal være utløsende for det omsøkende prosjekt, det vil si bidra til å utvide forskningens omfang i størrelse eller anvendelsesområde, eller til en raskere gjennomføring av prosjektet, .
- Verdiskaping i Norge: Prosjektet skal bidra til verdiskaping i Norge i form av teknologiutvikling eller kompetanseoppbygging innenfor formålet med CLIMIT.
- Plan for gjennomføring: Prosjektet skal ha en hensiktsmessig plan for prosjektgjennomføring, finansiering, organisering og metodeverk som sannsynliggjør fullføring. Søker og prosjektdeltakeres evne til gjennomføring og egenfinansiering skal vurderes.

5 Rapportering, oppfølging og kontroll

5.1 Rapportering fra tilskuddsmottaker

Resultatrapportering skal utformes slik at man kan etterprøve i hvilken grad støtteordningen har bidratt til:

- Kvalifisering av nye tekniske løsninger eller teknologikomponenter
- Kompetanseutvikling i teknologiske og industrielle miljøer
- Kommersialisering av løsninger og kompetanse
- Kostnadsreduksjoner og/eller ytelsesforbedringer i verdikjeden
- Reduksjon av CO₂-utslipp
- Næringsutvikling
- Kraftproduksjon
- Gevinstrealisering knyttet til Langskip

Tilskuddsordningen er etablert med sikte på en langsiktig satsing. Som vilkår for tildeling skal tilskuddsbrevet spesifisere rapporteringskrav som skal belyse om tilskuddets formål er oppnådd, jf. krav til måleparametere angitt i punkt 3 Kriterier for måloppnåelse.

Tilskuddsmottaker skal ved prosjektslutt:

- redegjøre for hvordan støtten er benyttet. Rapporteringen skal omfatte hvilke tiltak som er gjennomført og hvilke resultater som er oppnådd i henhold til rapporteringskriterier og måleparametere fastsatt i tilskuddsbrevet og/eller søknaden
- vise hvordan tiltaket er finansiert og som spesifiserer utgiftene ved gjennomføringen av tiltaket. Dersom tilskuddsbrevet stiller særskilt krav, skal prosjektrengskapet være attestert av revisor

Frist for rapportering fastsettes av Gassnova. Gassnova kan fastsette krav om interimrapportering i tilskuddsbrevet.

Tilskudd kan bli avkortet i mangel av tilfredsstillende rapportering. Tilskuddsmottaker kan også bli pålagt å tilbakebetale hele eller deler av tilskuddet dersom støtten ikke har blitt anvendt i samsvar med forutsetningene.

5.2 Rapportering til departementet

Rapportering til departementet skal følge krav fastsatt i hovedinstruks for Fond for CO₂-håndtering og årlige oppdragsbrev.

5.3 Internkontroll hos Gassnova

For å sikre korrekt saksbehandling ved tildeling og utbetaling av tilskudd, skal Gassnova ha systemer, rutiner og tiltak som blant annet har til oppgave å forebygge, avdekke og korrigere feil og mangler.

Tiltakene skal bidra til å sikre korrekt:

- registrering av faste data
- søknadsbehandling, herunder dokumentasjon av beregningsresultater
- registrering til ESA av vedtak om tilskudd jf. EUs GBER-forordning
- utbetaling av tilskudd til rett mottaker og til rett tid
- registrering i regnskapet
- behandling av dokumentasjon fra tilskuddsmottaker

5.4 Kontroll av informasjon fra tilskuddsmottaker

Gassnova skal kontrollere informasjon mottakeren sender inn som har betydning for Gassnovas beregning av tilskuddsbeløp og beslutning om tildeling (ved søknad). Gjennomførte kontrolltiltak skal dokumenteres på en tilfredsstillende måte.

Gassnova skal også kontrollere rapporter som tilskuddsmottakeren senere sender inn om måloppnåelsen, jf. punkt 5.1. Kontrollen skal vurderes opp mot målet med ordningen og ha et rimelig omfang i forhold til nytte og kostnader.

Gassnova skal kartlegge henholdsvis risiko for feil på grunn av manglende forståelse av vilkårene for tilskudd og risiko for uregelmessigheter. Ut fra en vurdering av samlet risiko, skal det vurderes hvilke kontrollpunkter som er mest aktuelle, og hvem som skal foreta kontrollen.

5.5 Revisorattestasjon

Gassnova kan stille krav til attestasjon fra autorisert revisor vedrørende regnskapsmessige forhold eller andre nærmere spesifiserte oppfølgingskriterier.

6 Evaluering

Departementet og Gassnova skal sørge for at det gjennomføres evalueringer for å få informasjon om tilskuddsordningen er effektiv med tanke på ressursbruk, organisering og fastsatte mål. Frekvens og omfang bestemmes ut fra vurdering kvaliteten på øvrig styringsinformasjon, tilskuddsordningens risiko og vesentlighet, samt kost-nytte-betraktninger.

Energidepartementet skal ved utgangen av året orientere Riksrevisjonen dersom tilskuddsordningen er blitt evaluert.

7 Øvrige bestemmelser

Når det gjelder regler for utlysning, søknad og tilskuddsbrev vises det til kapittel 6 i Bestemmelser om økonomistyring i staten.

For tilskuddsvirksomheten gjelder forvaltningslovens bestemmelser med visse unntak. For avgjørelser knyttet til tilskuddsvirksomheten gjelder ikke forvaltningslovens regler om begrunnelsesplikt. Slike avgjørelser kan ikke påklages hva gjelder skjønnsutøvelsen. Det

vises i denne sammenheng til forskrift til forvaltningsloven (forvaltningslovforskriften)
§§ 21 bokstav f og 30 bokstav d.